Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС.: HEnderson 5-8740

РІК LXI. Ч. 249. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 28-го ГРУДНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 28, 1954. No. 249. VOL. LXI.

ПЛЯНУЮТЬ ЗБІЛЬШЕННЯ НАРОДНОЇ ГОСПОДАРКИ В 1955 РОЦІ

КРАЙОВЕ ТОВАРИСТВО ПЛЯНУВАННЯ ПЕРЕДБАЧАЄ, ЩО БЕЗ ЗБІЛЬШЕННЯ УРЯДОВИХ РОБІТ І ПРОМИСЛУ ГРОЗИТЬ КРАЇНІ ЗБІЛЬШЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ

Вашингтон. — Крайове Товариство Плянування передбачає, що в найближчому році грозить країні збільшення числа безробітних, якщо уряд не збільшить господарської сили широких верств населення, а промисл не збільшить своєї продукції. Щоб запобігти збільшенню безробіття в 1955 році Крайове Товариство Плянування проєктує збільшити крайову економіку на 25 до 30 більйонів долярів, це зн. осягнути повне затруднення в державі. Це можна зробити при допомозі таких засобів: 1. Дальше зменшення податків, головним чином для ширших кіл населення, щоб воно могло купувати довари. Треба також поліпшити соціяльне забезпечення, щоб люди мали забезпечену майбутність і не потребували ощаджувати гроші на старечі роки. — 2. Треба збільшити державні і стейтові праці при допомозі будови нових шляхів, шкільних будинків, шпиталів та інших публічних будов. 3. Влегшити широким верствам населення набуття нових домів, модернізацію фарм та краще харчування. Щоб збільшити господарську силу широких кіл населення, — треба збільшити заробітні платні, а одночасно зменшити ціни одночасно зі збільшеною продукцією. До Товариства Плянування належать представ[illegible]підприємців, праці, рільництва та професіоналістів. Це товариство — це приватна інституція, яка зорганізована не для зиску. Воно працює на основі добровільних датків від приватних осіб і інституцій і винагороджує своїх членів за працю в ділянці дослідів економіки країни. Висліди праці цього товариства різняться від думок про народну господарку президентових господарських дорадників, які гадають, що народну господарку можна втримати на високому рівні при допомозі дотеперішньої фінансової політики уряду, яка змагає до того, щоб збільшити промислові інвестиції. Крайове Товариство Плянування думає, що треба збільшити господарську силу широких кіл населення, щоб воно могло купувати товари збільшеної продукції. „Продукція збільшиться тільки тоді, кажуть представники цього товариства, коли вона буде переконана в тому, що матиме покупців на свої товари". Це товариство не передбачає більшої депресії в країні, але стверджує, що в цьому 1954 році американська економіка не зуміла дати працю всім робітникам, а число робітників в 1955 році ще збільшиться. Тому, на думку Крайового Товариства Плянування треба збільшити продукцію та публічні роботи, щоб в 1955 році не допустити до збільшення безробіття в країні.

Новий закон про соціяльне забезпечення діє від 1 січня 1955 року

Вашингтон. — Вже 1 січня 1955 року починають діяти зміни в законі про соціяльне забезпечення, які прийняв 83 Конґрес. Ці зміни йдуть у кількох напрямках: поширюють обов'язкове соціяльне забезпечення на нові категорії робітників; поширюють обов'язок платити на соціяльне забезпечення до 4,200 річного заробітку (досі тільки до 3,600 долярів); дозволяють заробляти річно 1,200 долярів тим особам, які користають із старечих пенсій; збільшують старечі пенсії тим, які їх вже дістають і тим, які матимуть право на старечі пенсії після 1 січня 1955 року. Внаслідок нового закону до соціяльного забезпечення мусять належати фармери й фармерські робітники (коло 3,600,000 осіб); так звані професіоналісти (коло 250,000 осіб); до соціяльного забезпечення мусять належати ті домашні помічниці, які впродовж трьох місяців заробляють готівкою 50 долярів в одного працедавця, без огляду на число робітних днів (досі вони мусіли працювати принаймні два дні в тижні і заробляти квартально 50 долярів). Новий закон збільшив старечі пенсії найменше на шість долярів місячно вже з 1 вересня 1954 року і вони тепер виносять від 30 долярів до 98.50 доляра місячно. Досі стареча пенсія на рідню могла виносити 168.50 доляра, а тепер вона може доходити до 200 долярів місячно.

Кошти прожитку зросли на 0.7 відсотка

Вашингтон. — Департамент праці подає висліди свого Статистичного бюра, яке ствердило, що кошти прожитку в місяці листопаді зросли на 0,1 відсотка. Три місяці перед тим кошти прожитку зменшувалися, і внаслідок цього робітникам деяких груп зменшено платню на один цент на годину. Листопад — це перший місяць, коли кошти прожитку почали підноситися, але сталося це внаслідок того, що зросла кількість покупців нових авт. Видатки на авта в загальному збільшили кошти прожитку, бо ціни на споживчі товари зовсім не зросли. Індекс коштів прожитку встановлено на основі цін з 1947-1949 років. В листопаді цього року цей індекс на 0,4 відсотка менший в порівнянні з 1953 роком В листопаді зменшилися ціни на харчі, меблі, книжки і розваги; зросли на опал і медичну опіку. Робітник заробляв пересічно в листопаді 60.45 доляра тижнево, тобто на 61 цент більше як у жовтні, і на 1.98 доляра більше як у листопаді 1953 року.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** дістав, як святочний подарунок, стофунтовий торт від Клюбу Молодих Республіканців із Ніяґара Фолс, Н. Й. Цей торт спечений у вигляді різдвяної ялинки і має п'ять з половиною стіп висоти. Його спекла пані Алберта Даст, зуживши для цього 30 фунтів масла.

● **Французький амбасадор** у Вашинґтоні, Анрі Бонне, склав президентові Айзенгаверові прощальну візиту: після десятирічної служби він від'їждає до Франції на емеритуру. Французький амбасадор подякував президентові за все те, що він „зробив доброго для Франції", і за те, що „ввічливо відносився до нього".

● **У Филаделфії** живе негритянка Прісцілла Вовтрайт, яка цими днями відсвяткувала 108 роковини свого народження. Двадцять років прожила вона як невільниця.

● **Бюро Погоди** у Вашинґтоні плянує в майбутньому змінити назви морських гураґанів, які досі називано жіночими іменами Карольця, Една, Гейзель і ін. Жінки протестували проти цього, і тепер бюро думає називати гураґани назвами тварин, історичних осіб та ін. — Антильопою, Ведмедем, Аттілою, Каїном тощо.

● **У зв'язку з загальним** зменшенням числа вояків у ЗДА, в лютому наступного року покличуть до військової служби не 20,000, а 11,000 рекрутів.

Армія звільнятиме вояків перед повним відбуттям військової служби

Вашинґтон. — З військових кіл повідомляють, що команда армії в найближчому році звільнятиме вояків ще перед вислуженням повних 24 місяців, щоб зредукувати армію згідно з найновішим урядовим пляном. Також передчасно звільнятимуть резервових старшин та покликуватимуть до військової служби не по 20,000, тільки по 11,000 місячно нових рекрутів. Це все робитимуть на те, щоб до літа 1955 року, зредукувати армію на 243,000 вояків, а до червня 1956 року ще на дальші 100,000 вояків. З тих самих кіл повідомляють, що армія не матиме 24 дивізії, як це було досі, тільки число дивізій буде зменшене до 19-ох або до 20-ох в червні 1956 році. Ті вояки, які служать поза кордонами ЗДА, приїдуть до ЗДА ,щоб вчасно можна було їх звільнити з військової служби. Резервових старшин звільнятимуть вже після 21-го місяця служби, а не після 24-ох місяців, як це було досі. Але військові капеляни, лікарі та старшини жінки мусітимуть служити повні 24 місяці. Вояків звільнюватимуть на один, або на два місяці вчасніше. Конґрес має обговорювати цю заплянову урядом редукцію наземних військ, бо деякі конґресмени й сенатори твердять, що ця редукція може загрожувати безпеці країни.

Американський генерал проти заборони бактеріологічної війни

Вашинґтон. — Головний армійський офіцер для хемічних справ генерал-майор Вільям М. Крісі заявив, що це був би „варварський акт", якби хтось старався заборонити американській армії вести бактеріологічну війну тоді, коли комуністи зовсім не мають докорів сумління, щоб послуговуватися всякими бактеріями для знищення вільного світу. Модерний розвиток бактеріологічної війни дійшов до того рівня, що дозволяє знищити ворога „з найменшими для себе втратами", і тому було б варварством у відношенні до американського народу заборонити вживати бактерій в поборюванні комуністичному ворога, який не має жадного сантименту. Це своє становище виявив генерал Крісі в статті надрукованій в офіційному місячному виданні „Ди Армі Інформейшен Дайджест". Він сказав, що ця заява не є виявом бажання нової війни, бо „кожна війна — неморальна й нелюдська". Полковник Норман В. Елтон, директор Хемічного Корпусу в Еджвуді, Мд., заявив, що в майбутній війні ворог може поширювати в південних стейтах віруси тропічної гарячки, які розносять комарі Aedes Aegypti. Тому треба вже тепер винищувати цей рід комарів.

Айзенгавер за влегшення торгівлі з закордоном

Оґеста, Джорджія. — Секретар Білого Дому, Джеймс С. Гаґерті повідомив, що президент Айзенгавер вже 10 січня предложить новому Конґресові плян полегші в торгівлі з закордоном. Білий Дім надіється, що демократична більшість в 84 Конґресі прихильніше поставиться до пляну уряду зменшувати мито від закордонних товарів. Минулорічний 83 Конґрес погодився продовжити повновласті президента на зменшування мита тільки на один рік.

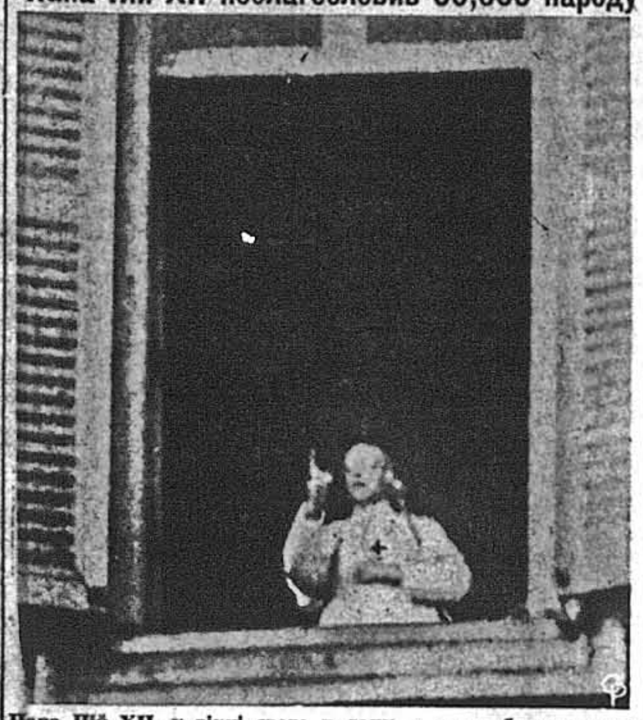
Айзенгавер про хиби середнього шкільництва в ЗДА

Вашинґтон. — Голова Крайової Ради для дослідження робітничих сил, Джеймс Д. Целлербах, склав президентові Айзенгаверові звіт про те, як стоїть справа з вишколом робітничих сил та їхнім використанням в народному господарстві. Цю Раду покликав до життя Айзенгавер ще тоді, коли був президентом Колумбійського університету, і вона складається з підприємців, виховаників, представників світу праці та ін. Целлербах заявив президентові, що середні школи ЗДА не допомагають своїм учням здобувати те, що їм буде потрібно в житті і замало приготовляють до вимог, що їх ставить життя. Целлербах твердить, що задоволення з теперішнього стану середніх шкіл є небезпечне й шкідливе. Президент заявив, що він бажає, щоб американські середні школи більше вишколювали уми молоді, щоб з неї виходили люди корисні для Америки і всього світу.

ВІДКРИТТЯ ДОМУ КУЛЬТУРИ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Н. Й. — Під протекторатом Українського Конґресового Комітету Америки та Об'єднаного Комітету Українських Громадських Організацій міста Ню Йорку — Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку влаштувало в неділю 26-го грудня — Святочне Відкриття Дому Культури. В рямцях цього відкриття відбулося відслонення пропам'ятної таблиці з іменами фундаторів Дому Культури, які склали на цю ціль по 1,000 або більше долярів. Досі на цій таблиці знаходяться такі прізвища: — Семен Угорчак, Український Конґресовий Комітет, Яків Удич, Роман Смаль-Стоцький і Василь Пуйда. Свято Відкриття почав промовою заступник голови Американського Відділу НТШ д-р Матвій Стахів, підкреслюючи значення НТШ для української науки та українського народу, а після того попросив на предсідника найстаршого члена НТШ й довголітнього директора його бібліотеки дир. Володимира Дорошенка. В. Дорошенко підкреслив той факт, що НТШ впродовж 80-річної своєї історії всебічно працювало для добра українського народу. Проф. Роман Смаль-Стоцький виголосив довшу доповідь про Союз Визволення України, членом якого був Володимир Дорошенко. Промовець відзначував 40-річчя СВУ та 75-річчя його члена — В. Дорошенка, ювілей якого влаштовано опісля ще окремо в УВАН у ЗДА. У святочному відкритті Дому Культури, яке було теж формальним закінченням цього ювілейного року НТШ, взяло участь багато видатних громадян, головно з наукових та культурницьких кол. Прочитано і виголошено ряд привітів від установ та осіб. Від Канадійського Відділу НТШ вітав особисто проф. д-р Євген Вертипорох. Доц. д-р Ю. Фединський, який відчитав надіслані привіти та інформував про дотеперішню жертвенність на Дім Культури, — згадав теж, що в найближчому часі на пропам'ятній таблиці фундаторів Дому Культури будуть вписані імена д-ра Романа Осінчука, д-ра В. Стефурака з Шікаґо та д-ра Филипчака з Толідо, Огайо. В рямцях відкриття Дому Культури промовляв ще його ініціятор, попередній голова Американського Відділу НТШ і теперішній діючий заступник голови НТШ, проф. М. Чубатий.

Папа Пій XII поблагословив 60,000 народу

Папа Пій XII. у вікні свого палацу, з якого благословляє зібраних там на майдані біля 60,000 прочан.

Рим. — В полудне першого дня латинських Різдвяних Свят, 25 грудня ц. р., у вікні своєї кімнати показався Папа Пій XII. Стоячи на підвищенні, на яке ввели його лікарі, він поблагословив 60,000 вірних, що залягли були велетенський майдан св. Петра у Римі, та сказав до мікрофону кілька слів благословенства. Біля нього стояли лікарі. Прегарна соняшна погода й розмірно спокійна ніч, що її перевів Папа, спонукали лікарів дозволити йому на те зусилля. Його появу, що була видна з усіх кінців майдану, стрінули зібрані великі маси спонтанними окликами на честь Папи. Між приявними вірними було багато американців, особливо моряки з американської бази в Неаполі.

Італійський парлямент ратифікував Паризький договір

Рим. — Італійський парлямент більшістю 335 голосів проти 239 затвердив всі протоколи Паризького договору, що признає Західній Німеччині право озброєння. Проти договору голосувала лише скрайня лівиця — комуністи й ліві соціялісти, — вся решта нижчої палати італійського парляменту голосувала в користь того пакту. Цю одностайність антикомуністичного фронту підкреслив прем'єр Шельба. Вища палата ратифікує той пакт з початком лютого. Італійський уряд зумисне поспішився був предложити парляментові той пакт до ратифікації перед Францією, щоб вплинути в тому дусі на Францію. Тому в Італії викликало погане враження голосування французького парляменту проти Паризького договору.

У Москві розстріляли 4-ох недавніх достойників в МВД

Москва. — Віктор Семйонович Абакумов, колишній міністер „державної безпеки" в СССР, себто начальник всіх поліційних органів у Совєтах, і три його найближчі співробітники, поділили долю своїх пречисленних жертв і згинули, розстріляні на підставі засуду, що його проголосив військовий трибунал. Ця розправа проти них велась у Ленінграді від 14 до 19 грудня ц. р., а були вони обвинувачені в „уживанні нелеґальних поліційних метод і у вимушувані зізнань від членів комуністичної партії і державних службовиків". Таке говорить офіційний комунікат оприлюднений у Москві напередодні латинських Різдвяних Свят. Разом із Абакумовим, що його призначив на те високе становище Берія у 1946-му році, судили А. Ґ. Леонтієва, колишнього шефа в інвестиґаційному департаменті М.В.Д., В. І. Комарова і М. Лікачева — заступників Леонтієва, а також І. А. Чернова і І. М. Бровермана — службовиків М.В.Д. Із них 4-ох перших розстріляно, а двох останніх засуджено на в'язничу кару від 15 до 25 років. У комунікаті кажеться, що Абакумов „коконуючи ті самі злочини, що Берія, йшов дорогою політичних авантюр і провокацій". На чолі військового трибуналу, що перевів ту останню „чистку" визначних власних співпартійців, засідав генерал-поручник Е. Л. Зайдін.

УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ В НЮ ЙОРКУ ЗГАДУЮТЬ СВОЇХ РОЗСТРІЛЯНИХ БОЛЬШЕВИКАМИ ДРУЗІВ

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 24-го грудня, в місцевому Літературно - Мистецькому Клюбі відбувся скромний своїми розмірами, але хвилюючий своїм змістом Літературний Вечір, присвячений пам'яті розстріляних 20 років тому комуно-московськими окупантами групи українських письменників і науковців. Вечір відкрив п. Т. Костюк, згадуючи рівночасно розстріляних молодих літературознавців: Р. Шевченка, К. Піяненка, Г. Проценка та С. Матіяша. Він теж прочитав спомин неприявного на вечорі Т. Осьмачки про Г. Косинку-Стрільця. Ред. Ю. Дивнич прочитав уривок своїх споминів про К. Буревія, проф. В. Чапленко говорив про К. Буревія, а інж. К. Туркало згадував про М. Лебединця. Доповідачі говорили про розстріляних, з якими вони разом жили, працювали або дружили та разом з ними переживали страшне пекло підсовєтської дійсности. Нічого дивного, що оповідаючи про ці свої переживання та трагічні події, їх ґалос часом заломлювався від хвилювання. Заля Л. М. Клюбу була переповнена. Рівночасно в прилягаючій залі була влаштована рідкісна виставка матеріялів, що відносяться до тієї проклятої доби й трагічної події: світлини розстріляних, їхнє листування, пресові повідомлення про їх розстріл, рідкісні видання їх творів, деякі з їхніми автографами і т. п. Виставку, якої велика частина експонатів походила з архіву чи була приготована (портрети розстріляних) мистцем С. Гординським, влаштовано в першу чергу трудом і старанням п. Оксани Буревій, дочки розстріляного большевиками сл. п. Костя Буревія.

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР СТУРБОВАНИЙ СИТУАЦІЄЮ У ФРАНЦІЇ

ЗАЯВИВ, ЩО В КОЖНІЙ ХВИЛИНІ МОЖЕ ПЕРЕРВАТИ СВОЇ РІЗДВЯНІ ФЕРІЇ

Оґеста, Джа. — Літак президента Айзенгавера стоїть на летовищі біля Оґести, в стейті Джорджія, куди президент виїхав на Різдвяні Свята, — у постійному стані готовости, щоб могти відлетіти з президентом назад до Вашинґтону, якщо вимагатиме цього міжнародна ситуація. Президент Айзенгавер, який ще в минулу п'ятницю назвав відкинення французьким парляментом в першому читанні протоколу про право Західньої Німеччини. озброїтись „надзвичайно поважною для вільного світу", не видав ніякої іншої офіційної заяви, але уповноважив свого пресового секретаря подати до відома, що він перерве своє перебування в Оґесті, якщо французький парлямент голосував би також в понеділок 27 грудня проти Паризького договору. Президент Айзенгавер задумував первісно залишитись в Оґесті й після Різдвяних Свят для виготовлення своєї промови про Стан Унії та інших спеціяльних звернень, що їх задумав виголосити у зв'язку з різними законопроєктами.

Проте за часописними коментарями міжнародна ситуація залишилась би надзвичайно критичною навіть тоді, коли б французькому прем'єрові вдалося дістати якусь більшість для Паризького договору, включно з тією його першою частиною, яка говорить про прийняття Західньої Німеччини до Брюссельського пакту й про право озброєння для Німеччини. Ця поважна ситуація — читаємо в американській пресі — полягала б у тому, що Франція все одно задемонструвала свою нехіть співпрацювати з післявоєнною Німеччиною в спільній оборонній системі, о-то ж формальна більшість в користь Паризького договору, одержала тільки завдяки великій кількості голосів, що стримались би від голосування, не зліквідувала б сумнівів у вартість французького союзника. Тому знову виринула грізна проблема — як надалі організувати оборону всього вільного світу. Президент Айзенгавер і державний секретар Доллес, що перебуває у Вашинґтоні, також підчас самих свят кількакратно розмовляли телефонічно, водночас державний секретар стояв у постійному контакті з Лондоном.

ФРАНЦІЯ ВИБИРАЄ МІЖ ІЗОЛЯЦІЄЮ ЧИ СПІВПРАЦЕЮ З ЕВРОПОЮ

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ВІДКИНУВ ПАКТ ПРО ОЗБРОЄННЯ ЗАХ. НІМЕЧЧИНИ В ПЕРШОМУ ЧИТАННІ. — ТРИВОГА [illegible] Й ВАШИНҐТОНУ. — МЕНДЕС-ФРАНС ЖАДАЄ ПЕРЕРІШЕННЯ, ЗАГРОЗИВШИ ДИМІСІЄЮ УРЯДУ.

Париж. — Напередодні Різдва Христового латинського обряду французький парлямент зробив нову прикру несподіванку всьому вільному світові. В п'ятницю 24-го грудня він відкинув 280 голосами проти 253-ох перший протокол з-поміж кількох протоколів Паризького договору, а саме, про допущення Західньої Німеччини до т. зв. Брюссельського пакту (Англія, Франція, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ) і про право Західньої Німеччини поставити армію з 12-ти дивізій. Той вислід голосування заскочив і в найбільшій мірі схвилював та затривожив ввесь вільний світ, особливо ж Лондон і Вашинґтон, які — на основі запевнення від французького прем'єра Мендес-Франса — були переконані, що Паризький договір буде ратифікований Францією і то з великою більшістю голосів. Англійський міністер Іден і державний секретар Доллес перевели довгу телефонічну розмову. Так само телефонічно передав негайно широке звідомлення американський амбасадор у Парижі державному секретареві до Вашинґтону. Англійський уряд видав короткий і, як на традицію англійської дипломатії, вдержаний у дуже гострому тоні комунікат, в якому заявив, що річ іде не про озброєння Західньої Німеччини, яке буде переведене все одно, за згодою чи без згоди Франції, — тільки про те, як має воно виглядати і в яких рямках. — Англія загрозила, що „перевірить" справу втримування на европейському континенті своїх 4-ох дивізій і інших збройних сил, якщо французький парлямент не ратифікує Паризького договору в дальших читаннях. Ту англійську заяву піддержав цілістю державний секретар Доллес, зазначивши, що на тлі плинкости післявоєнних відносин у Франції й хиткости її парляментарних постанов постає сумнів, чи Франція взагалі може грати успішну ролю у спілці з іншими державами для добра світового миру. Доллес потвердив, що зі згодою чи без згоди Франції — Західня Німеччина буде озброєна. Президент Айзенгавер висловив „велике стурбування" становищем французького парляменту. — Сам Мендес-Франс поставив справу довір'я і зажадав, щоб в понеділок парлямент у т. зв. другому читанні прийняв відкинений протокол і всі інші протоколи Паризького договору.

В СВІТІ

● **Швайцарський уряд** зажадав від чехословацького уряду відкликати свого військового аташе та його двох помічників з Берну. Швайцарський уряд офіційно визнав, що майор Людвік Согор „поводиться незгідно з дипломатичними звичаями". Швайцарська преса пише, що він займався шпигунством. Його попередник був такий самий, і його також швайцарський уряд викинув з краю.

● **Джордж Джорджіо**, грецький комуніст, устаткував у печері в горах друкарню і там друкував, а потім розповсюднював при допомозі інших комуністів підпільну комуністичну газету. Організацію викрили, друкарню знайшли, а редактора комуністичної газети засудили на 10 років в'язниці.

● **Аніта Море**, чешка, вдова по французькому генеральному консулові, яка залишилась жити у Празі, оприлюднила, що вона працювала в рр. 1948-54 для французької розвідки у Відні. Але — заявляє вона — „її очі відкрились", коли американська розвідча аґенція хотіла звербувати її, разом із судетськими німцями для шпигунської служби, зверненої проти Чехословаччини. Австрійська преса вбачає в цій „ревеляції" ще одну комуністичну байку.

● **В Японії** проголошено офіційно, що вже минула небезпека отруїтися рибою з Тихого океану, ураженою радіоактивним порохом. Паніка, яка постала була в Японії після виявлення затруєного транспорту риб із вод недалеко острова Бікіні, де американці переводили пробні вибухи атомової і водневої бомби, спонукала численних японців не їсти більше риби, найбільше уживаної страви в Японії.

● **Норвежці** скаржаться, що Совєти не звертають диких оленів, що їх цілі табуни переходять інколи через совєтський кордон. Норвеґія і СССР мають умову про виміну оленів у таких випадках, але, очевидно, большевики не сушать собі голови дотримуванням умови, коли не йде в їх користь.

СВОБОДА — SVOBODA
український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГІСТЕРІЯ В КРЕМЛІ

Поведінка совєтського уряду в останньому часі і, зокрема, його реакція на поодинокі події в міжнародній політиці мають всі ознаки втрати нервів і гістерії. Від часу підписання Паризьких договорів про озброєння Західньої Німеччини та включення її в Атлантійську оборонну спільноту, Кремль вислав добрих два десятки дипломатичних нот, насамперед у справі „оборонної конференції" в Москві, опісля з погрозами для тих, що в тій конференції не хотіли брати участи, потім знову з погрозами зірвання договорів приязни з тими, що підписали Паризькі договори. Рівночасно з такою гістеричною дипломатичною акцією, ведеться не менш гістерична совєтська пропаганда, включно до останніх виступів проти англійського прем'єра Черчила та маршала Монтґомері. Якщо до того долучити совєтські виступи в Об'єднаних Націях і поведений за відомом чи з наказу Москви терор проти західніх громадян у червоному Китаї, тоді матимемо загальний образ тої гістерії, що охопила кремлівських володарів і позначає їхню політику.

Головною причиною цього є, виходило б, Паризькі договори у справі озброєння Німеччини. Москві пощастило розбити запляноване раніше Заходом монтаж европейської оборонної спільноти, після чого і прийшло до Паризьких договорів, які тепер вивели Москву з рівноваги. Тим часом західні політики, спостерігаючи теперішню поведінку Москви, приходять до промовистих висновків. Поперше, вони переконані, що Кремль цілком добре знає, що охоплені Паризькими договорами пляни не є аґресивні і не мають на меті нападу на Совєтський Союз. Чому ж тоді така велика нервозність у Кремлі, та ще й після недавніх залицянь та серенад про „мирне співіснування"?

Вияснення на це є тільки одне: Кремль уявив собі це „співіснування" дещо інакше, ніж його плянують західні союзники. Із заяв західніх державних мужів, включно з президентом Айзенгавером та його концепцією „миру через силу", виходить, що Захід справді бажає собі „співіснування" але не з ласки та на ласці Москви. Навпаки, плянуючи співіснування Захід не думає нападати на Совєтський Союз і нищити його зовнішньою силою. Але при цьому він не думає і резиґнувати з своїх ідеалів та апробувати дотеперішні совєтські завоювання чи совєтську систему, як таку. Захід вірить у силу демократії і переконаний, що рабовласницька совєтська система не видержить „співіснувальної" конкуренції з вільним, демократичним світом. Але рівночасно західній світ мусить відповідно забезпечуватись проти вжиття сили збоку комуністичного світу, і на це він має більше ніж переконливі причини.

З цього мусить здавати собі справу Кремль, і з цього випливає його теперішня нервозність. Не західньої аґресії, але припинення можливостей своєї власної аґресії боїться Кремль, знаючи, що на довшу мету комуністична система не видержить „співіснування", дармащо комуністична теорія заповідає це для „капіталістичних" систем.

Гістерія Москви збільшується, правдоподібно, ще й тою обставиною, що совєтська пропаґанда, з її просьбами і грозьбами, втрачає ґрунт під ногами і має щораз менше успіху. Думав Кремль баламутити наївних індійців чи інші „миролюбні" народи підступними гаслами про „співіснування". Тим часом, вільний світ це гасло підхопив і собі, тільки з додатком Паризьких договорів і поставленої на найвищий рівень західньої оборонної сили. Тоді Кремль від „співіснування" перейшов до погроз, як це було у випадку з Францією і попередженням про зірвання договору приязни, якщо Франція Паризькі договори ратифікує. Правда, ця ратифікація натрапляє у Франції на нові труднощі, але на це мають ще найменший вплив теперішні московські погрози ,натомість на цьому заважують французькі, оправдані історією, побоювання можливостей відродження німецького мілітаризму. В кожному разі вільний світ, зокрема ЗДА і Англія, рішені тепер полагодити включення Німеччини в західню оборону за або і без згоди Франції. І як Москві не нервуватись при таких обставинах?

Отже Кремль починає втрачати нерви, а це йому нічого доброго не ворожить. За вияв такої втрати нервів можна б уважати, до деякої міри, засуд американських летунів у червоному Китаї, що викликало не дуже приємні для Кремлю відрухи в американській публічній опінії. А коли втрата нервів у Москви проявиться дальшими подібними акціями, тоді й публічна опінія Заходу може завважити на „співіснувальних" міркуваннях урядів, що не провіщає Кремлеві нічого доброго. З історії відомо, що втрата нервів — це один з останніх передвісників упадку.

ОБОРОННА ПРОГРАМА УРЯДУ

Не зважаючи на майже критичне напруження стосунків між організацією Об'єднаних Націй і комуністичним Китаєм, президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції в середу 15 грудня, що він готовий на 50 років „холодної війни". Згідно з таким передбаченням, президент приготовляє свою країну до відповідної оборони і тому хоче повернути додому американські війська з тих закордонних баз, де вони не конче потрібні, і примістити їх у таких місцях, де вони, з уваги на витрати їх утримання, виплатились би для забезпеки країни.

Цю заяву проголосив Айзенгавер після двох важливих нарад у Білому Домі. Одну нараду відбув він з провідниками Республиканської партії, щоб запевнити собі партійну підтримку, і другу нараду з провідниками Демократичної партії, щоб запевнити собі обопартійну згоду в закордонній політиці. На обидвох нарадах президент вийшов переможцем, і його становище значно скріпилося. Це можна пізнати з того, що уряд змінив негайно становище до можливости звільнення 35 червоних китайських студентів, які перебувають під цю пору в Америці, і цим дав комуністичному Китаєві нагоду випустити з в'язниці одинадцять американських летунів, що їх у червоному Китаї безправно засуджено за „шпигунство".

Хоч як непридобно виглядає зміна американського становища супроти комуністичного Китаю, треба погодитися з думкою, що ця зміна була вирішена на спільних нарадах республиканської адміністрації і провідників демократичної конгресової більшости. Дехто здогадується, що спільне рішення згаданих чинників — це ніщо інше, як американська засада „вічного миру" навіть в обличчі комуністичної загрози.

Щоб такий мир втримати, в першу черґу Америка мусить бути відповідно сильна, а крім того мусить мати за собою своїх союзників, в першу черґу Північно - Атлантійський Союз — НАТО.

Саме з цього мотиву виїхав на наради до Парижу, негайно після вашінґтонських нарад, державний секретар Джан Фостер Доллес, а уряд оприлюднив такі засади власної оборони на найближчих 50 років: 1. створення сильної континентальної оборони для відбиття можливої атаки ворога атомовою зброєю; 2. встановлення більшої сили, якою Америка могла б вдарити для відплати на ворожі стратегічні осередки; 3. вишколення меншої активної армії, яку підтримувала б резервова армія з найвищою ефективністю; 4. опрацювання справнішої мобілізаційної системи, що забезпечувала б більшу продуктивність, маґазинування засобів у відповідних місцях і організацію та вишкіл людей.

Для тих цілей президент домагається втримання податків, які мали бути скасовані найближчого року, одначе так, щоб за ці гроші розбудувати оборонну силу до такої могутности, якої вимагає теперішній і майбутній час.

Коли мова про „відплату", то вона мусіла б бути здійснена з найбільшою силою, і то не великою кількістю вояків, але атомовою й водневою зброєю, якою ЗДА перевищують всяку іншу країну в світі. Цією силою, як відомо з недавніх комунікатів, керує генерал Бен Чайлдло, що очолює Команду Континентальної Повітряної Оборони. Як Стратегічна Повітряна Команда, так і команда ген. Чайлдло, готова кожної хвилини до відбиття ворожого нападу. Вона приміщена у відповіднім будинку в місцевості Колорадо Спрінґс, у стейті Колорадо, отже в самому осередку Північно - Американського континенту. У тому двоповерховому будинку, сірому з вигляду і без вікон, знаходиться велетенська мапа, на якій можна завважити кожний чужий літак, що зближався б до континенту. Упродовж двох хвилин після появи знаку на мапі, два літаки-переловлювачі здіймаються в повітря ,щоб перевірити, що це за літак. Радарова сітка оборони і літаки-переловлювачі стоять на сторожі, охоронюючи життя мільйонів американців, а може й існування самої нації.

Приймається за засаду, що справжньої досконалої оборони проти атомового нападу ще нема. Одначе, якщо щось приблизно можливе в цій справі, то це — американська оборонна система.

Оборонна команда під керівництвом ген. Чайлдло охоплює: операційну контролю армії і її спеціяльних батальйонів, відомих під назвою „ак-ак", морську патрулю і радарові кораблі, ударний корпус морської піхоти і повітряні бойові відділи крайової гвардії, приділені до загальної повітряної оборони.

Замаркована новим ім'ям Команда Континентальної Повітряної Оборони стала самостійною. Вона складає звідомлення тільки Об'єднаному Генеральному Штабові, який з'ясовує її місію такими словами: „Оборона З'єдинених Держав проти повітряного нападу".

Зенон Стефанів

СОВЄТСЬКА ПІДВОДНА ФЛЬОТА

Невеликі розміром воєнні кораблі, призначені до бойових дій на поверхні моря і під водою, мають назву підводних човнів. Вони пристосовані до рухливого маневрування при 12-14 тисячах миль засягу плавання і озброєні торпедами, мінами, кермованими стрільнами, а також легкою артилерією. За своїм призначенням підводні човни поділяються загально на три групи: а) атакувальні, — для атакування фльот, поодиноких кораблів і конвоїв; б) винищувачі — для поборювання ворожих підводних човнів; в) радарово-пікетні — устатковані як радарові дозірні стації та г) підводно-транспортні — для перевозу людей, пального і всякого воєнного спорядження. Водотоннажність, наприклад, американських підводних човнів становить 500-2,700 тонн, довжина 190-380 стіп, ширина 18-33 стіп, швидкість на поверхні води 14-20 вузлів, при занурені 8-11, екіпаж — 33-100 моряків.

Совєтська воєнно - морська наводна фльота ледве чи змогла б успішно змірятися з воєнно - морською силою ЗДА і решти вільних краън. В теперішній час совєтська фльота має в своєму складі всього три лінкори, в тому числі один італійський, будови ще з-перед першої світової війни; 20 крейсерів (кружлянків), в тому числі кол. 3 німецькі і 1 італійський та 123 винищувачі, решту складають малі й допоміжні кораблі.

Тому то штаб величезної совєтської воєнної машини, здаючи собі справу з того, що Совєтський Союз не зможе додержати кроку у воєнно - морській ділянці з західнім світом і що совєтська фльота не має ніякого досвіду в підводній війні, — в дуже прискореному темпі розбудовує свою підводну фльоту. Основним завданням цієї фльоти буде, на випадок збройного конфлікту, нищення і загороджування морських комунікаційних ліній Заходу, а в першій мірі потоплювання морських транспортів, які мали б постачати Европу й Азію з головного арсеналу і воєнної бази, якими є для своїх союзників ЗДА, а також відтяти Европу від нафтових родовищ Близького Сходу.

На підставі інформацій, що ними тепер можна розпоряджати, загальна кількість совєтських підводних човнів вагається між 370 і 400; західній бльок протиставить тому: ЗДА — 200, Велика Британія — 57, інші західні країни — 45, разом 302.

Окремі кляси совєтської підводної фльоти — „К", „С", „Щ", „Л" і „М" мають 180-2,000 тоннажу при наводній швидкості 13-22 вузлів, а підводній від 7-10; основне озброєння 2-20 торпед. Крім того в склад цієї фльоти входять також 14 захоплених німецьких човнів, тоннажу 230-1,800, 3 румунські і 2 італійські.

Певна частина совєтських більших типів підводних човнів, коли брати до уваги великий технічний поступ після останньої війни, вже перестаріла, а також і інші з огляду на невеликий тоннаж і недалекий засяг плавання та слабе озброєння надаються тільки до прибережних операцій. Із загальної кількости човнів для операцій проти океанічних комунікаційних ліній можуть бути вжиті тепер 90-100 давнішого типу та 60-70 новозбудованих із запланованих 120 підводних човнів — тобто разом 150-170. Треба припускати, що в найкоротшому часі совєтська підводна фльота буде поповнена ще 50-60 модерними човнами, що становитиме вже дуже поважну загрозу.

Західня оборонна стратегія враховує небезпеку, що виявляється в розростанні совєтської підводної фльоти. І немає сумніву, що в разі потреби воєнно - морська фльота західнього світу відповість нищівною далекою і близькою бльокадою мінними загородами і дозірними нарядами і підводними фльотськими з'єднаннями, що не допустять до широкої дії совєтських морських піратів.

В тію пору ЗДА будують підводні човни типу „Наутілюс" з атомовою рушійною силою, а в квітні ц. р. спущено на воду в Англії новий тип підводного човна „Експлорер" із підводною швидкістю 30 вузлів. В них залога може перебувати два місяці під водою, без винурювання на поверхню. Ці підводні човни, по закінченні експериментів, що тепер проводяться, можуть бути взяті в найкоротшому часі на серійну продукцію.

Західній світ, а особливо ЗДА, мають величезну перевагу в продукційній спроможності. Наприклад, під час другої світової війни самі тільки американські корабельні вибудували понад 38 мільйонів тонн торговельних суден, не враховуючи тоннажу воєнно-морської фльоти, якраз стільки, скільки затоплено торговельного тоннажу усіх воюючих і нейтральних країн разом.

Про це напевно знають кремлівські миротворці. Тому й совєтська підводна фльота це є з великим страховищем для західнього світу.

ДЕЛЕҐАЦІЯ УВУ В КОЛУМБІЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Дня 20 грудня 1954 пополудні діючий віцепрезидент і провост Колумбії д-р Кравт прийняв в заступстві президента Кірка, що перебуває на різдвяних феріях, делеґацію УВУ, що з доручення його ректора, проф. Мірчука, передала вітальну грамоту Колумбії з нагоди її двохсотліття. Делеґацію очолював проф. Р. Смаль-Стоцький, Маркет Університет, і вона складалася з проф. Ю. Шевельова, Колумбія Університет, проф. О. Андрушкова, Сетон Гол Університет, голови Т-ва Прихильників УВУ, проф. В. Стецюка і доц. Ю. Фединського, представника Факультету Права й Сусп. Наук.

При передачі грамоти голова делеґації виголосив наступну промову:

„Пане Провосте: З доручення Його Маґніфіценції являється перед Вами делеґація УВУ в Мюнхені. Під сучасну пору це єдиний вільний університет українського народу. Це ще не всім відомо в Америці, що світогляд української нації в новітніх часах уформували ідеї Американської Декларації Незалежности. Ще сотку літ тому назад кобзар України Тарас Шевченко в добі чорної реакції царя Миколи I., того жандарма Европи, проголосив для українського народу як ідеал: „новий і праведний закон Джорджа Вашингтона". Року 1918 Україна здійснила заповіт Шевченка і проголосила свою незалежну Українську Народню Республіку, поручаючи пізніше її охороні Ліґи Народів у Женеві, великій ідеї Вудрова Вилсона. На жаль, довір'я України до Ліґи Народів було передчасне, і незадовго Україна стала жертвою аґресивного комуністичного імперіялізму.

Але професори університету не скапітулювали. Вони 1921 р. зорганізували УВУ у Відні, а почесний доктор Колумбії, незабутній пам'яті президент Чехословаччини, Тома Масарик, запросив наш університет до столиці, в Прагу. Там став цей університет першим проявом організованого академічного резистансу проти комуністичної диктатури над народом, академіями й університетами. Цей університет перетривав страхіття другої світової війни і вкінці найшов сховище в Мюнхені, під американською адміністрацією, а баварський уряд узаконив продовження його діяльности. Часть молоді й професури емігрувала на Захід до Америки і тут професура на відпустці включилася в американський академічний світ, викладаючи в Гарварді, Колумбії, Маркеті, Нотр Деймі, Сетон Голі, Сен Люї та інших університетах і каледжах. Це вклад УВУ в американську культуру й у університетське життя в Америці.

Американський академічний світ, а з ним уся вільна наука, святкує весь цей рік двохсотліття Колумбії, що обрала собі для своїх святкувань гасло „право людини до знання та до його вільного користування" — те гасло, за яке УВУ весь час боровся, те гасло, що єднає правдивих науковців всього світу в спільний фронт проти всіх диктатур з лівиці й правиці. Делеґація УВУ, що розпочав академічний спротив проти диктатур в Европі, складає Колумбії від імені Ректора, Сенату, й академічного громадянства УВУ, як найсердечніші привітання та бажає, щоби Колумбія побідно провела оборону академічної свободи у цілому світі, бо та свобода у цілому світі неподільна. Ми просимо Вас, Пане Провосте, ласкаво прийняти вітальну грамоту УВУ для вшанування 200-ліття Колумбії з традиційним окликом: „віват, крескат, фльореат Альма Матер Колумбіє!"

Провост Колумбії, д-р Кравт, приймаючи грамоту, тепло подякував за грамоту УВУ в імені Колумбії. УВУ університет включився, він сказав, в маніфестацію більше 800 університетів і каледжів, що всі зібралися під прапором гасел „права людини до знання й академічної свободи". З радістю довідався д-р Кравт про впливи американських ідей на Україну та сказав, що він гордий на те, що Америка та її університети змогли запопікуватися переслідуваними науковцями. А Україна може бути горда на те, продовжав провост, що має таку світлу традицію боротьби за академічну свободу.

Професор Смаль-Стоцький представив після того членів делеґації УВУ. Д-р Кравт розпочав товариську гутірку, висказуючи свою особисту радість з приводу того, що проф. Ю. Шевельов розпочав свою працю в Колумбії. Він згадав, що в цьому році появляються у видавництві Колумбії дві праці з ділянки українністики. З великим зацікавленням довідався през. Кравт, що українська еміґрація перенесла до Америки теж і свої наукові організації НТШ і УВАН.

ВІДБУЛИСЬ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Т-ВА ІНЖЕНЕРІВ

Ню Йорк. (А. П.) — В днях 11 й 12 грудня ц. р. відбулися 7-мі Загальні Збори Товариства Українських Інженерів в Америці, яке під цю пору нараховує 352 звичайних члени і 5 почесних, зорганізованих в метропольній окрузі, а також у Відділах в Филаделфії, Дітройті, Шікаґо й Клівленді. На Збори прибули в чисельній кількості члени з Ню Йорку й околиці, а також делеґати Відділів з Филаделфії, Шікаґо й Дітройту. Привітали Загальні Збори проф. д-р Яків Зозуля від Українського Технічного Інституту, проф. д-р Микола Зайців від НТШ в Америці, д-р Атанас Фіґоль від НТШ в Европі, д-р Роман Осінчук від Українського Лікарського Товариства в Америці. Від студентів техніків передав привіт студ. Р. Яримович. Збори проходили в дружній і діловій атмосфері, підсумовуючи працю, зроблену в минулому році, і висловлюючи побажання для дальшої діяльности. На другий день нарад вибрано нову Управу на 1955 рік, на чолі з інж. Остапом Балабаном. В склад нової Управи ввійшли інж. Михайло Вовкодав, Семен Заброцький, Нестор Пінковський, Августин Сумик, Роман Гусаківський, Орест Семчишин, Еміль Скремета, Павло Біласюк, Лев [illegible] і Михайло Щуль. Збори висловили подяку за дворічну працю уступаючому голові, інж. арх. Олександрові Тимошенкові й цілій Управі за жертвенну працю. Загальні Збори схвалили ряд резолюцій, які підкреслюють обов'язки членів Т-ва, як громадян, частини української спільноти а також українських професіоналістів у вільному світі.

„Перепис" дикого птацтва в ЗДА, Канаді і на Алясці

Ню Йорк, Н. И. — Між Різдвом і Новим Роком відбудеться 55-ий „перепис" дикого птацтва в ЗДА, Канаді і на Алясці, в якому візьмуть участь 8,000 осіб. Учасники перепису мають „на око" порахувати всіх диких птахів і встановити, скільки родів птахів живе на цьому обширі північного американського континенту. Звіти про оригінальну „конскрипцію" будуть надсилати до Нешенел Одюбон Сосайеті в Ню Йорку. Минулого року надіслано 521 звіт від 7,384 учасників перепису, які нарахували, або приблизно визначили число диких птахів на 9,480,000 штук, а число різних пород на 469. Цього року в переписі братиме участь більше число осіб, і сподіваються, що птахів нарахують більше, якщо цьому не перешкодить погода. Голова товариства, яке переводить перепис, Кеннет Моррісон заявив, що число диких птахів кожного року збільшується. В 1952 році нараховано було 12,000,000. Ціль цієї статистики — визначити, які пташині породи збільшуються, а які зменшуються. Наприклад, один птах з пород зябликів постійно пересувається на північ. „Переписи" провадяться взимі тому, що в цю пору ліси позбавлені листя, і через те легше рахувати птахів. 8,000 учасників перепису будуть поділені на 500 груп, які слідкуватимуть за птахами впродовж 7 годин одного дня в даній окрузі. Одна така партія „рахуватиме" птахи в Ню Йорку і околиці. Вона не братиме під увагу горобців і домашніх голубів, які живуть у дикому стані в цьому місті.

Іван Ганнич

КОМУНІСТ

(Оповідання)

(5)

Тільки й розмов було того дня, що про Остапа, його сповідь та причастя. Кожен з захопленням розповідав про цю подію сусідові, сусідці, чи тому, хто з якихось причин не міг бути в церкві.

— От вам і більшевик та безбожник! — дивувалися селяни, знаючи певно, що висповідавшись і причастившись, Остап підписав собі смертний вирок. Ще ліпше знав про це він сам. Але радість, що опанувала його, була така велика, що життя в порівнянні з нею було ніщо.

„Остапе, ти ще мусиш стати за правду, ще не все пропало!" — звертався він сам до себе і його очі наливалися завзяттям. Він був певний, що за кілька днів його арештують і, обвинувативши в найтяжчих злочинах, відправлять на лоно Авраамове.

— Але, що вони думають, що я так ото просто й віддамся в їхні руки? Вони ще не знають мене! — сварився він, хапаючись рукою за кишеню, в якій лежав револьвер.

Він розглядав по селі, кожної хвилини чекаючи на енкаведистів, що прийдуть його арештувати. Був певний, що вже хтось доніс НКВД. Але на велике здивовання енкаведисти не появлялися ні на перший, ні на другий, ані на десятий день.

Одного вечора, повернувшись уночі додому, Остап знайшов під дверима повідомлення, в якому говорилося, що його, голову сільської ради села Підгірки, викликається, наступного дня, на дев'яту годину ранку до начальника районового НКВД Смірнова. Ще повідомлялося, що справа надзвичайно важлива, а тому, явка обов'язкова. Прочитавши це, Остап відчув, як тьохнуло його серце і холодні краплі поту виступили на чолі.

— „Хитрі бестії!" — подумав він і відчув, як поза спиною забігали мурашки. — Іти чи не йти?! — роздумував і все його тіло трясло неначе у пропасниці. — Що це з тобою, Остапе, що ти увесь тремтиш як груша у негоду? — докоряв сам собі. — Адже ж ти сам заповідав, що за правду сміливо глянеш у вічі смерті. Нема ще нічого страшного, та може дасть Бог і не буде, а ти вже й налякався. Бач який герой!

Він ліг спати і до самого ранку перекидався з боку на бік, не можучи заснути. Коли надворі почало сіріти, трохи задрімав. Прокинувся від стуку і схопився з ліжка. Протерши очі, глянув на вікна і злякався на смерть: надворі був цілий білий день і хтось сильно й настирливо стукав у сінешні двері. Поверх білизни накинув плащ і вийшов у сіни. Одну руку засунув у кишеню, стискаючи холодну ручку револьвера.

„Стріляти, не виймаючи руки з кишені!" — промайнуло в голові. Взявся тремтячою рукою за клямку і запитав:

— Хто це?!.

— Та це я, товаришу Нерада, — почув знайомий голос свого друга й заступника, секретаря сільської ради Одарчиного Миколу, що також чекав приходу большевиків і, розчарувавшись в них, розділяв думки Остапа.

— Що сталося, що ти так мене налякав? — відкриваючи двері, запитав Остап.

— Та нічого особливого, хіба тільки те, що вже восьма година, а ти на дев'яту мусиш бути в начальника НКВД. Учора ввечері не застав тебе вдома і підсунув повістку під двері. А сьогодні, прокинувся і захвилювався: що, думаю, як ти не знайдеш її і вчасно не з'явишся в НКВД? З моєї вини матимеш велику прикрість.

— Оце і все? — спитав Остап.

— А ти ще що хочеш?

— Хочу знати, для чого кличуть мене?

— О, то ти забагато хочеш знати. Я також не знаю, але думаю, що збувають вивозити. Бо кличуть усіх голов сільських рад з цілого району.

— Ти напевно знаєш про це?

— Напевно, напевно. Остапе. Можеш покладатися на мене.

— Ну, тоді добре, іду. Але якби зі мною щось сталося і я не повернувсь до ранку, піди до лісу, відшукай наших хлопців і повідоми їх про це. А вони вже знатимуть, де мене шукати. Зрозумів?

— Зрозумів, товаришу Нерада, — по-військовому клацнувши закаблуками, відрапортував Микола і усміхнувся.

Потиснувши міцно руку другові, Микола вийшов з хати і попрямував до сільської ради.

VI

О дев'ятій годині ранку Остап вже був у начальника районового НКВД. Нарада, на яку прибули голови сільських рад з цілого району, відбувалася в невеликій залі. Відкрив її заступник голови районової управи Сідоров. А головним промовцем був начальник НКВД Смірнов.

— Товариші голови сільських рад Маринівського району, — почав Смірнов. — Напевно не один з вас дивується, що я, начальник НКВД людина, на плечах якої лежать зовсім інші завдання і обов'язки, проводжу з вами нараду. Одначе, нічого дивного в цьому немає. І ви мене добре зрозумієте, коли я скажу, що ворог не спить. Ховаючись за партійний квиток, ворог діє тихою сапою, як сказав товариш Сталін. Остання вихватка клясово-ворожого елементу проти совєтської влади і її працівників нестерпна ,вона й спонукала мене скликати цю нараду. Позавчора наші органи випадково застукали, недалеко села Підгірки, підозрілу особу. Напевно зв'язкового націоналістичної банди. На заклик скласти зброю, він відкрив огонь, убив одного нашого працівника, а двох тяжко поранив. Майже пів години він відстрілювався не підпускаючи нікого до себе. Наші покликали підкріплення і оточили його. Бачачи безвихідне положення, бандит кинув дві гранати і вбивши ще двох і трьох поранивши, хотів покінчити з собою. Але в цю хвилину!.. І що ж ви думаєте? В цю хвилину, товариші голови сільських рад, з лісу озвався бандитський кулемет і більше як двадцять бандитів атакували наші з'єднання. Сили були не рівні і наші мусіли відійти. Бандити забрали на руки свого раненого і втекли до лісу. І це, товариші, серед білого дня! Питаю вас, де ми знаходимося, на своїй чи ворожій території, що ворог не дає нам вільно працювати, терроризує нас серед білого дня?!

Ця бандитська вилазка клясово - ворожого елементу навела нас на думку, що в цілому районі працює широко розгалужена сітка шпигунів та диверсантів, які за допомогою всякої наволочі, що ховається по лісах, мають безпосередній контакт з поміщиками, капіталістами, куркулями та з іншими клясово-ворожими виродками, що знаходяться по ту сторону кордону. Такий стан тривати далі не може. Ми мусимо з цим покінчити раз і назавжди. Лише вчора нашими органами викрито і заарештовано найзапеклішого ворога совєтської влади, шпигуна і диверсанта, голову нашої районової управи, куркульського недобитка Заплітного. Заплітний, приспавши нашу пильність, пролізь у члени партії і зайняв відповідальний пост в нашому районі. Звідти керував шпигунсько-диверсійною роботою цілого району. Саботував совєтські закони, гальмував побудову колективних господарств, організував замахи на совєтських, партійних і військових працівників. Убивство мого попередника в селі Болотному під час вивозу куркульських недобитків на Сибір, — це робота агента Заплітного. А він з наших рук вже не втече...

З ЖИТТЯ ҐРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

70-ліття Українського Жіночого Руху.

Після довгих готувань Ювілейного Комітету у Ню Йорку до роковин 70-ліття "Українського Жіночого Руху, створеного 26 вересня із відпоручниць усіх діючих жіночих та мішаних організацій, ювілейне свято відбулося 5. грудня ц. р. Опільними заходами зорганізованого українського жіноцтва у Ню Йорку відбулося вже раніше декілька імпрез, одначе до влаштовання цього свята жіноцтво докладало ще більше праці і старань.

Вранці ювілейного дня відправлені були в обидвох українських церквах Служби Божі в намірені українського жіноцтва і народу. В українській православній Церкві Св. Літурґію відправив Архієпископ Мстислав в сослуженні духовенства. В католицькій Всп. о Себастіян Сабол, ЧСВВ. Під час Сл. Божих проповідники виголосили зворушливі проповіді на тему завдань християнської жінки в родині й народі. Опісля відправлено молебень і панахиди за душі померлих учасниць Українського Жіночого Руху. Під час торжества у церквах були присутні делеґації Ювілейного Комітету із прапорами своїх організацій, з після Св. Літургії зложено символічні квіти.

З церков громадянство перейшло до залі Українського Народного Дому на Святочну Академію. Перед масстатом скромної жінки, а міцної духом піонерки Українського Жіночого Руху Наталії Кобринської, портрет якої прикрашував сцену, проходили точки академії. По Американськім Гимні, який відіграла панна Ганна Придаткевич, голова Ювілейного Комітету п. Іванна Бенцаль відкрила академію, з'ясовуючи жіноцтву і гостям святочну хвилю, що об'єднала ввесь жіночий загал. Відтак слідував реферат представниці Централі СУА, який виголосила п. Марія Білякова. Бесідниця представила початок, ріст і розвиток Українського Жіночого Руху в Україні і поза її межами, на еміґрації від заснування першої жіночої організації „Товариство Руських Женщин" аж по сьогоднішній день, що проходив через усі ділянки нашого національного життя. Відтак артистка Ліда Крушельницька віддеклямувала вірш О. Варавви: „На перехресті доріг розбіжних". На закінчення академії, жіночий хор „Боян", під проводом п. інж. Романа Степаняка, гарно виконав С. Людкевича „Баркароля" і Українським Гимном закінчено Академію.

Увечорі, в меншій залі Українського Народного Дому, відбувся Бенкет, на якому були присутні представниці жіноцтва, духовенства, УККА і центральних організацій та КОО і місцевих організацій. Приняття розпочалося молитвою, а опісля п. Іванна Бенцаль, голова Ювілейного Комітету, привітала гостей, передаючи провід бенкету тост-майстрові п. Павлині Різник (УЗХ), що відчитала привітальну грамоту від президента Двайта Д. Айзенгавера. Після вечері присутні заслухали трьох вичерпних доповідей: про українську жінку-громадянку — п. Стефанії Галичин (ОУЖО), інтелектуалістку — письменниці д-р Галини Лащенко (УЗХ), вояка і політика — п. Марії Несторчук (відпоручниця жіноцтва Визвольного Фронту). Після доповідей тостмайстер представила присутніх сеньйорок Українського Жіночого Руху: п. Євгенію Шарко, довголітню діячку на релігійно - жіночому полі (МДЖ); артистку малярку п. Ірину Шухевич з культурного світу; п. Марію Вілякову, знану громадську діячку на полі Союзу Українок; п. Гандзю Дмитерко - Ратич, одну із трьох жінок учасниць УСС; п. Климентину Зиблікевич, найстаршу з членів УВО, нагороджену Хрестом Заслуги; п. Марію Кульчицьку, учасницю УПА. Із американської старої ґенерації була представлена п. Анна Середа, довголітня громадська діячка, тепер активна в СЗХ. Відтак слідували устні привітання від: УЗХ — п. Марія Лехицька, від жіноцтва Гетьманського Руху — п. Є. Силенко, від УККА — п. адвокат Ярема, від КОО — п. Петро Кучма, від ООЧСУ — проф. Іван Вовчук, від УНС п. Дмитро Галичин, від Кооперативи „Самопоміч" — п. Ю. Ревай, від ЗУАДК — п. д-р Демидчук, від СУМА — Ярослав Гуменюк, від СУК „Провидіння" — п. Ірина Повзанюк, від укр. кат. щоденника „Америка" п. мґр. Михайло Клецор, Відтак привітальне слово мали: п. Сониццька, Дарія Кульчицька і Марія Стефанів. Бесідники висловлювали признання для жіноцтва за його досьочасну працю, підкреслюючи консолідаційний сюжет у ювілейному святі з висловом побажань успіхів в об'єднанні жіноцтва для праці в родині і громаді. Привітальні промови переплітали мистецькі точки, в яких взяла участь Марта Кокольська, сольо-спів, при піяні Леся Вахнянин, надзвичайно гарно виконали: Степового до слів Л. Українки „Контра спем сперо" і арію Сантуцци із опери Кавалєрія Рустікана, Маскані. Танковий ансамбль осередку СУМА у Ню Йорку вміло відтанцював „Верховино" під проводом Олега Ґензи. Господаркою цьоог вечора була п. Дарія Степаняк і Стефа Бартко, гостей реєструвала п. Наталія Яворська.

З нагоди ювілею, Комітет видав пам'яткову відзнаку із погруддям Наталії Кобринської, на двох мовах загальний огляд Українського Жіночого Руху, а підготовляється до друку Ювілейну Книгу із ювілейними матеріялами. З нагоди Ювілею 70-ліття Українського Жіночого Руху наспіла поважна кількість привітань від українських установ і американських високих чинників і організацій.

Прес. Від. Ювілейного Комітету.

Вестбері, Н. Й.

Шкільний Фестіваль.

В дні 4 грудня відбувся на терені Вестбері великий шкільний Фестиваль, получений з міжнародною виставкою народного мистецтва та показом національних страв. Фестіваль відбувався на трьох великих залях Гайскул у Вестберах. Брало в ньому участь кільканадцять національностей, між якими виступали також і українці. Фестиваль оглядамо і брало участь у вечері біля двох тисяч людей. Очевидно, що український стіл у виставовій залі (у двох інших були столи зі стравами), біля якого пишався великий український прапор — перший раз на терені Гайскул — покритий гарними експонатами у формі вишивок, різьб, писанок, чи рисунків, здобув безконкуренційно перше місце.

В Америці вже роджене українське жіноцтво Вестберів, під проводом п. Ковальчук, займалось придбанням українських страв, а справою народньої виставки займався п. А. Копистянський, секретар 327 Відділу УНС в Гемстеді, який був її ініціятором і організатором. Чинну участь в організації виставки брали: пані Євгенія Погорецька, панна Орися Маланчук (обі члени 327 Відділу УНС), панна Ліда Фірчук, панове: Капчак Іван і Отаманчук, які у національних строях пояснювали численним глядачам незнані їм досі експонати укр. мистецтва, яких велику частину придбали пані Погорецька й Маланчуківна. Помічними в організації виставки — чи то експонатами, чи працею — були п. Ірина Копистянська і п. Микола Курчак, обоє члени 327 Відділу УНС. Можна сказати, що ця виставка — це було діло членів 327 Відділу УНС в Гемпстеді.

А. К.

На фото: п. Маланчуківна, п. Копистянський, п. Капчак, п. Погорецька, п. Отаманчук, п. Копистянська і п. Фірчук під час виставки.

● **Ad Sinarum Gentem** („До китайського народу" — називається від цих трьох початкових слів нова енцикліка Папи, 29-та з черги, видана за останні 15 років. Вона датована днем 7 жовтня, але проголошена щойно тепер. Ця енцикліка звертається проти спроб комуно-китайського уряду, який творить „вільну" Католицьку Церкву, щоб тим самим викликати релігійний хаос серед католиків-китайців. Енцикліка пояснює, що Католицька Церква може бути тільки одна. Вона славить китайських католиків, які залишаються вірними Церкві не зважаючи на терор.

● **Інститут Електрики Едісона** повідомляє, що в тижні, який закінчився 18 грудня, в ЗДА випродуковано рекордову кількість електричні енерґії — 9,909,000,000 кіловат годин, на 11,4 відсотка більше як у тому самому тижні попереднього року і на 63 мільйони більше як в попередньому тижні.

● **Вільям Е. Генкінс** їхав по автостраді в стейті Ню Джерзі коло Елизабету з швидкістю 100 миль на годину. За це він заплатив грошову кару в висоті 100 долярів — по одному долярові за милю.

ПОМЕР Д-Р ПАВЛО ШУХЕВИЧ, Б. ПРОКУРАТОР АПЕЛ. СУДУ

Ню Йорк. Минулої неділі ввечорі тут помер в 74-ому році життя бл. п. Павло Шухевич, бувший прокуратор Апеляційного Суду. Похорон відбудеться в четвер, з церкви Св. Юра. До того часу кожного дня о год. 7:30 вечорі відправляються Панахиди за душу Покійного в похоронному заведенні Петра Яреми, де лежить тіло Покійного.

ВИСТАВКА
МИКОЛИ КРИЧЕВСЬКОГО В НЮ ЙОРКУ

Відомий у Франції артист-маляр Микола Кричевський, старший син Василя Григоровича Кричевського, що в 1952 р. помер у Венесуелі, завітав на двомісячні одвідини до Америки.

Микола Кричевський вже 26 років перебуває в Парижі. Щороку виїздить до Італії за новими сюжетами для своїх образів.

У Франції і поза нею М. Кричевський є відомий і цінений як у мистецьких сферах, так і у великому колі колекціонерів, що радо збирають його твори.

З своїх майже щорічних виставок у Парижі має мистець велику кількість надзвичайно прихильних рецензій пера визначних мистецьких критиків, як Рене-Жан, Максиміліян Гот'с, Моріс Ростан та інших. Також паризьке видання Ню Йорк Геральд Трибюн відмітило прихильно нещодавну виставу венецьких акварaль М. Кричевського. Каталог виставки М. Кричевського в Парижі в 1953 р. подає такі інформації про нашого мистця:

Народжений 24 листопада 1898 р. в Харкові на Україні, М. Кричевський, зв'язаний 26 років з Парижем, має французьке громадянство. Велика скількість вистав його праць мала місце в Римі, Варшаві, Львові, Празі, Брукселі і Ню Йорку.

Але передусім Париж становить рямці для його головної мистецької активности. Виставляючи в осіннім Сальоні, в Сальоні французьких мистців, в Сальоні Незалежних, М. Кричевський бачить, як його полотна стають надбанням численних ґалерій.

Йому присвячують виставки в ґалерії Сітер, Зак, у Молодій Европі.

Він висилає замітні праці до Сальону Сучасних портретів в Паризькій Ґалерії. Пейзажист, портретист, маляр мертвих натур і квітів, акварeліст і майстер дереворитів Кричевський творить також театральні декорації для Театру Мистців і Театру Еверто. Врешті він присвячується ілюстрації книжок, а між ними Тараса Вульби М. Гоголя, що виданий у французькій мові.

Береги Сени, Бретанії і Венеції, це місця спеціяльно дорогі М. Кричевському, з яких він черпає що найліпше для свого надхнення.

Приїхавши до Ню Йорку, М. Кричевський привіз з собою деяку кількість своїх акварель, мальованих у Венеції і Парижі.

За десять днів свого побуту в Ню Йорку мистець намалював декілька надзвичайно цікавих фраґментів з Центрального Парку, Гадзону.

Управа Об'єднаних Мистців Українців в ЗДА скористала з приїзду М. Кричевського і його згоди та 1 січня 1955 року улаштовує в залях Літературно-Мистецького Клюбу виставку акварель М. Кричевського. Виставка буде відкрита до 15 січня включно, бо 19 січня М. Кричевський повертається до Парижу.

Сергій Литвиненко.

ГУЦАЛЮК НА МИСТЕЦЬКІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — З рамені Cooper Union Alumni Association відкрита тут від 17 грудня до 13 січня в Cooper Gallery 313 Вест 52 вулиця в Ню Йорку виставка чотирьох молодих мистців. У виставці заступлені, крім Любослава Гуцалюка, Бернард Кассой, Йозеф Мессіна і Гільда Вайнґартен. Кожний мистець представлений кількома експонатами. Гуцалюк виставив дві скульптури в дереві і одну олію, знані нашій публіці з українських виставок в Ню Йорку і Торонто. Рецензент "Art Digest" з 15 грудня підкреслив спонтанність Гуцалюкової декоративно-абстрактної олії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

МІННЕАПОЛІС, МІНН.—Відд. 345 повідомляє, що загальні річні збори, відбудуться в четвер, 30-го грудня, о 7-ій год. вечора в церковній залі св. Арх. Михаїла 505 — 4 вул. Н. Іст. Присутність членів обов'язкова. Годину пізніше збори відбудуться при всякій кількости членів. — Управа відділу.

Посмертні Згадки

АЛЕКСЕЙ КОРИЛО, член Т-ва ім. Т. Шевченка, відд. 281, в Байон, Н. Дж., упокоївся по довгій і тяжкій недузі, 17-го грудня 1954 р. Покійний походив з села Поліна, пов. Львів. Західна Україна. До УНСоюзу вписався 1937 р. Покійний був тихої вдачі та щирим українцем. Брав участь у народнім і церковнім житті. Полишив горем прибиту дружину Катерину та діти: Марію, Розалію, Софію і Тараса, невістку і 3 зятів та 7 внуків. Всі є членами У. Н. Союзу. Похорон відбувся з похор. заведення до української православної церкви св. Софії і на цвинтар Бей Вю в Джерзі Ситі. — В. Й. П.!

Л. Бачинський, секр.

ОЛЕНА КАСЮХНИЧ, з дому Черниш, членка Т-ва „Дністер" відд. 498 УНСоюзу в Венкувері, Б. К., померла 29. листопада 1954 р., по довгій й тяжкій недузі проживши 47 р. Походила з містечка Копичинці, Зах. Україна. Оставила у великім смутку мужа, доньку Павліну Дмитренко, 2 синів і одного внука. Похоронена 2. грудня на місцевому цвинтарі Ocean View Burial Park. — В. Й П.!

Т. О. Касюхнич, секр.

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідне́ю та знайомими, що дня 25-го грудня 1954 р. помер в Ню Йорку в 48 році життя наш Найдорожчий Брат, Шваґер та Стрийко

МИХАЙЛО БІЛАН

Похорони відбудуться в середу, 29-го грудня, о год. 10-ій з каплиці Похоронного заведення Петра Яреми, 129 Е. 7-ма вул., в Ню Йорку.

Вічная Йому Пам'ять!

Горем прибиті,
БРАТ ОЛЕКСАНДЕР
з Дружиною та Дітьми.

Товариство „ДНІСТЕР", 480 відділ Українського Народного Союзу в Филаделфії, повідомляє своїх членів, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ

відбудуться в неділю, дня 2-го січня 1955 р. в Укр. Клюбі, при 847 Н. Френклин вул., початок о год. 1-ій попол., з таким порядком нарад:

1. Відкриття Зборів; 2. Відчитання протоколу з попередних Зборів; 3. Звіти з діяльности Управи і Контрольної Комісії; 4. Дискусія над звітами; 5. Одобрення діяльности Управи; 6. Вибір нової Управи, Контрольної Комісії і Опікуна Допомогового Фонду; 7. Внески і запити; 8. Закриття Зборів.

За Управу:
Роман Дяків, Осип Бакай, Роман Книш.

ПОВІДОМЛЕННЯ
ЧЛЕНАМ І ВІДДІЛАМ У. Н. СОЮЗУ

Зближається кінець року, а тимсамим і цей час, коли то У. Н. Союз робить підсумки своєї цілорічної праці, та переводить замкнення всього діловодства. Тому, щоб уможливити головній канцелярії У. Н. Союзу поробити замкнення на час, прохаємо членів сплатити свої вкладки відділовим секретарям, а секретарів прохаємо прислати цього місяця членські вкладки скорше ніж це звичайно буває. Виказ і рахунки за місяць грудень вже вислані всім відділам з виїмком тих, які не заплатили вкладок за місяць листопад. Зокрема, звертаємо увагу цих відділів, які звичайно спізнюються з присилкою вкладок, прислати хоча тепер у місяці грудні всі належитості на час, так, щоб головна канцелярія могла дістати всі вкладки не пізніше як 29-го грудня. Щоб вкладки були зачислені на конто 1954 року, головний касієр мусить депонувати їх в банках не пізніше як до полудня 31-го грудня. Відділи, які не пришлють вкладок на час, будуть подані як довжники в річних і конвенційних звітах.

Головна Канцелярія У. Н. Союзу.

ПОДЯКА

Високоповажаному Пану Докторові
І. МАКАРЕВИЧУ
складаємо щиру, сердечну подяку за лікарську опіку й поміч при народженні нашої доньці Оленки.

Глибоко вдячні
Тарас Шумилович,
Ірина Шумилович-Шуварська.

ТАРЗАН, ч. 3388. Закликає стати.

— Мої соколи!, — гукнув Рамбул. — Звивайте табір . . . Ми їдемо до нашої печери в горах!

— А що до цього . . . — він вказав пальцем на Ґерріґена, — він іде з нами!

Коли бандити посідали на коней за Ґерріґеновим возом, раптом вийшов наперед Тарзан. — Старик залишається тут! — гукнув він.